

Школа националне одбране

ПОГЛЕДУ БУДУЋНОСТ

Пише Душан ГЛИШИЋ

Оснажени богатом традицијом српске војне мисли и праксе у Школи националне одбране нетремице гледају у будућност, свесни да у незавидним геополитичким околностима, посебно у доба неслућеног техничко-технолошког развоја наоружања и модерних облика ратовања, корак с најсавременијим армијама Европе и света не сме да се изгуби

Током скоро век и по постојања и рада Школа националне одбране образовала је и оспособила више од 10.000 официра, команданата армија, бригада, пукова и батаљона. Не само југословенских и српских већ и оружаних снага и ослободилачких покрета страних земаља, попут САД, Кине, Руске Федерације, Аустрије, Турске, Анголе, Алжира, Грчке, Индонезије, Ирске, Замбије, Зеленортске Републике (данашње Републике Капе Верде) и ослободилачких покрета Зимбабвеа, Палести-

не и Намибије. Последњих деценија на курсевима реализованим у Школи националне одбране оспособљавани су и официри некадашњих југословенских република Босне и Херцеговине, Црне Горе и Македоније. Поред професионалних официра војске и полиције, за послове у области одбране и безбедности оспособљавани су и усавршавани и цивили, углавном за организовање и обављање најсложенијих послова у државним органима и институцијама локалне самоуправе, великим привредним системима и јавним предузећима у Србији и региону.

ративну војну мисао, унапређује систем образовања у области безбедности и одбране и развија сарадњу у домену научноистраживачких делатности са сродним институцијама и организацијама у земљи и иностранству.

Данас је Школа националне одбране у саставу Универзитета одбране Војске Србије и намењена је за реализацију посебних програма усавршавања најперспективнијих официра кроз четири нивоа каријерног усавршавања. То су тромесечни Основни командно-штабни курс, Комадно-штабно и Генералштабно усавршавање и Високе студије безбедности и одбране. Први ниво стручног оспособљавања у Школи националне одбране намењен је официрима

у чину капетана, који би требало да преузму дужности командира чете и оперативно-штабне дужности у јединицама ранга батаљона – дивизиона. На Комадно-штабном усавршавању, у трајању од 11 месеци, официри у чину мајора оспособљавају се за обављање дужности команданта батаљона и оперативно-штабних дужности у командама и установама ранга бригаде, док се током Генералштабног усавршавања, које такође траје 11 месеци, додатно усавршавају најперспективнији потпуковници Војске Србије, будући команданти бригада, њихови заменици и други носиоци најодговорнијих оперативно-штабних дужности у командама и установама оперативног нивоа.

НАЈВИША ОБРАЗОВНА УСТАНОВА СРПСКЕ ВОЈСКЕ

Још далеке 1880. године, када је устројена под називом Виша школа Војне академије, највиша образовна установа српске војске замишљена је и профилисана за оспособљавање официра за високе државне и војне дужности у широком спектру изазова, ризика и претњи безбедности и одбрани. Током своје бурне и богате историје та војнообразовна и научна установа мењала је имена и програме, али је циљ остајао исти – да очувањем основних националних вредности континуирано изграђује стратегијску и опе-

Школа национално одбране реализује и четврти, највиши ниво каријерног усавршавања, Високе студије безбедности и одбране, на коме се за командовање и руковођење на највишим дужностима у систему безбедности и одбране оспособљавају официри у чину пуковника и генерала, као и високи цивилни службеници.

НАЈБОЉИ МЕЂУ НАЈБОЉИМА

Кад за наш лист каже да се у Школи националне одбране оспособљавају „најбољи међу најбољима”, њен начелник пуковник Мићо Сувајац то потврђује и неопозивим аргументима који се односе на изузетно квалитетне предаваче из војних и цивилних структура, врсне познаваоце стања у области одбране и безбедности, али и других друштвених наука, савремене и перманентно усавршаване наставне планове и програме, али и веома драгоцену искуства из наше недавне прошлости.

– О значају Школе националне одбране за нашу државу и војску сведоче бројне генерације наших најбољих официра, команданата најсложенијих оперативних јединица. Они су наш понос, они су доказали своју вредност

и високи квалитет школа које су током каријере похађали. Војна професија једна је од оних које траже непрекидно образовање од својих посленика. Тако је данас, а тако је било и некада, у време прослављених војвода Путника, Мишића, Степановића и Бојовића. Некадашњи војни министар и председник Српске академије наука и уметности записао је да официр који се не образује стално мора да ћути чак и онда кад се од њега очекује да говори. А српски народ је од својих официра често тражио да говори, таква нам је била историја. Искусства ратника, бранилаца отаџбине и народа на овим просторима увек су била драгоценца. Зато се од официра увек очекивало да буду натпросечно образовани и да се непрекидно усавршавају, не само у области одбране и безбедности већ и да поседују немала општа знања из различитих друштвених области. Зато се у Школи националне одбране организују и реализују бројни курсеви, па и они најсложенији, намењени не само официрима већ и цивилима, попут Курса за скупштинску контролу и надзор сектора безбедности, који похађају народни посланици и Курса за стратегијске руководиоце, намењен генералима – истиче пуковник Сувајац.

СЛОЖЕН НАСТАВНО-ОБРАЗОВНИ ПРОЦЕС

За реализацију сложеног наставно-образовног процеса Школа националне одбране, на катедрама стратегије и оператике, располаже значајним и искусним наставним кадром. Опремљена је савременим смештајним капацитетима, кабинетима и учионицама и модерном наставном материјалном базом. Пратећи савремене трендове у војном образовању Школа константно ради на иновирању и модернизацији наставног процеса.

Одсек за симулацију и учење на даљину поседује савремени дигитализовани материјал за 35 предмета у надлежности школе и 452 предмета других организацијских целина Универзитета одбране. Школа националне одбране је и регионални лидер у

Пуковник
Мићо Сувајац

О значају Школе националне одбране за нашу државу и војску сведоче бројне генерације наших најбољих официра, команданата најсложенијих оперативних јединица. Они су наш њонос, они су доказали своју вредност и високи квалитет школа које су њоком каријере њохађали. Војна професија једна је од оних које њираже непрекидно образовање.

области учења на даљину, који пружа стручну и техничку подршку бројним страним војнообразовним установама у окружењу.

– У Школи традиционално организујемо бројна предавања по позиву, где полазници у оквиру редовне наставе имају прилику да чују ставове и мишљења највиших државних руководиоца, еминентних научника и стручњака, доказаних команданата, истакнутих активних и пензионисаних војних лица из земље и иностранства, о различитима савременим проблемима, изазовима и тенденцијама у области безбедности и одбране – каже пуковник Сувајац, додајући да свака генерација слушалаца током похађања различитих нивоа усавршавања, захваљујући многим реализованим наставним путовањима, веома добро познаје сваки кутак наше земље.

Школа националне одбране одликује се и веома квалитетном организацијом више научних и стручних скупова и форума на којима традиционално долази до изражаја и богат наставно-научни рад њених професора и предавача. Међу најуспешнијим су свакако научне конференције ИСИКС „Србија и стратегијска раскршћа” из 2016. и „Асиметрија и страте-

гија” из 2017. године, „Утицај промена у оперативном окружењу на припрему и извођење операција” ПОКО 2017. и Омладински форум „Актуелни проблеми обезбеђења Евразијске безбедности” у суорганизацији са Организацијом договора о колективној безбедности (ОДКБ) исте године. Поред регионалних конференција о учењу на даљину, организованих три године заредом 2017, 2018. и 2019. године, ту су и веома занимљиви и значајни скупови попут округлих столова: „Проблеми у супротстављању новим изазовима и претњама”, „Агресија НАТО – узроци и последице”, „Војне науке и развој способности Војске”, „Неутралност и стратешко одвраћање”, или међународних научних конференција „Одбрана од НАТО агресије – 20 година после” и „Историјско-компаративна анализа операција на Солунском фронту 1916–1918”.

Менаџмент и наставници Школе националне одбране поносе се и својом издавачком и публицистичком делатношћу. Објављено је 12 публикација наставно-образовног и војнопублицистичког карактера, а само у протекле три године њени припадници објавили су 166 научних радова у различитим домаћим и иностраним часописима.

– Поред тога у том периоду реализована су и два значајна вишегодишња научна пројекта: „Историјско-компаративна анализа Колубарске битке” и „Историјско-компаративна анализа Солунског фронта 1916–1918”. Наши наставници учествовали су на бројним међународним пројектима и иницијативама, од којих истичемо пројекат Европске уније ERASMUS+, као и регионалне иницијативе за учење на даљину попут: „Regional Advanced Distributed Learning (RADLI) и „NATO Training Group – Task Group for Individual Training and Educational Development” – истакао је пуковник Сувајац.

ПОУКЕ ПРОШЛОСТИ

Настојећи да прате савремене трендове у области наставно-образовног и научноистраживачког рада и образо-

вања официра, у Школи националне одбране не занемарују ни богату војну и ослободилачку традицију српског народа. Непрекидно негујући традиционалну српску војну мисао и војну праксу, наставници и предавачи не заборављају ни допринос доказаних српских војсковођа из балканских ратова, Првог и Другог светског рата, али и оружаних сукоба чији смо сведоци били током последње деценије 20. века. Зато се веома често за наставничком катедром у Школи националне одбране појаве еминентни историчари, познаваоци епских бојева и битака из наше ратне прошлости, али и учесници последњих ратних сукоба на простору бивше Југославије или одбране од НАТО агресије. Управо у том духу логична је и одлука да највиша српска војнообразовна установа понесе назив „Војвода Радомир Путник”, по једном од најталентованијих српских официра и ратних прегалаца.

– Као што у нашем наставном процесу непрекидно пратимо и користимо искуства из последњих ратова и ратних сукоба у земљама Азије и Африке, не занемарујемо ни искуства наших команданата, стечена у неравноправној борби с 19 најмоћнијих земаља током НАТО агресије или у време насилног разбијања Југославије. С пуно разлога и права нашим слушаоцима у Школи националне одбране обраћају се доказани команданти херојских јединица које су изнеле терет одбране и очувања независности отаџбине. Истовремено богата ослободилачка традиција српског народа даје нам за право да апострофирамо и наше највеће војсковође с почетка

Школа национално одбране реализује и четврти, највиши ниво каријерној усавршавања, Високе студије безбедности и одбране, на коме се за командовање и руковођење на највишим дужностима у систему безбедности и одбране оспособљавају официри у чину њуковника и генерала, као и високи цивилни службеници

ИСТОРИЈАТ

Виша школа Војне академије формално је устројена доношењем Закона о устројству Војне академије 30. јануара 1880, али је с радом започела четири године касније. Њен задатак био је да пружи више стручно образовање за официре. Школовање је трајало две године. На првој години изучавани су предмети Стратегија са кратком оценом неких ратова, Тактика великих тела (оператика), Савремена стална фортификација са градском војном, Војна статистика и географија Балканског полуострва и суседних земаља, Основи више геодезије са применом на картографију, француски и немачки језик. Слушалац који на крају прве године не би показао задовољавајући успех, није позиван да настави школовање у другој години.

На другој години изучавали су се Стратегија са кратком оценом неких ратова, Тактика великих тела (оператика), Ђенералштабни послови, Начела државне администрације са нарочитим погледом на војну администрацију и њено уређење код нас, Начела политичке економије и статистике, Основи међународног и ратног права и француски и немачки језик.

Након завршетка Више школе Војне академије слушаоци су се враћали у трупу, док су се они са одличним успехом кандидовали за генералштабну струку, у коју су се могли превести у чину капетана друге класе, пошто су претходно били оцењени на раду у Главном генералштабу.

Највиши облик војног усавршавања у српској војсци била је ђенералштабна струка. Према Уредби о ђенералштабној струци од марта 1884. године њој је припадала елита српског официрског кора. Уредбом о ђенералштабној струци из децембра 1896. године завршена Виша школа Војне академије уведена је као главни почетни услов за прелаз у генералштабну струку. Кандидати су се пријављивали на основу расписаног конкурса, а предност су имали официри који су са одличном или врло добрим успехом завршили Вишу школу.

Неколико година након Другог светског рата формирана је Виша војна академија ЈНА која је обухватила школе тактике и оператике. Касније је формирана Ратна школа, у којој су се старешине оспособљавале за највише војне дужности, посебно за руковођење и командовање оперативним и оперативно-стратегијским саставима, као и за обављање највиших дужности у Генералштабу и Државном секретаријату за народну одбрану СФРЈ. Готово две деценије касније 1972. године преименована је у Школу народне одбране, да би школске 1984/1985. године њен назив промењен у Школу општенодрожне одбране. Свој данашњи назив Школа националне одбране добила је 1993. године.

Организацијско-формацијским променама 2006. године Школа националне одбране постаје саставни део Војне академије, да би 2018. године поново постала самостална војнообразовна установа у оквиру Универзитета одбране.

СВЕТИОНИК

Као хонорарни и редовни професор Војне академије војвода Радомир Путник предавао је тактику и генералштабну службу. Настojeћи да се обука старешина што више приближи ратној пракси, Путник је у програм те обуке увео такозвану тактичку тематику – решавање конкретно постављених ратних задатака на карти или на терену. Руководeћи се девизом „какви су официри, таква је и војска” тражио је од слушаца познавање наставних предмета до танчина. Посебну пажњу посвећивао је генералштабним официрима са којима је организовао генералштабна путовања ради решавања конкретних тактичких задатака на свим значајним операцијским правцима у Србији. Путник је у српској војсци изградио темељ за извођење тактичких вежбања, поставивши их на научну основу. На положају начелника српског Главног генералштаба предано је радио на зближавању генералштаба и трупе, одређујући правилно делокруг рада генералштабних официра, дајући им улогу стручног, помоћног органа команданата обласних команди и оперативних јединица.

Путник је био и главни носилац израде српских ратних планова у ратовима против Турске, Бугарске и Аустроугарске. У периоду између 1906. и 1912. године израђене су и три комбинације ратног плана за рат против Турске, чији је главни творач био Радомир Путник. Израдом више варијанти ратних, мобилизацијских и концентрацијских планова српски Главни генералштаб под Путниковим руководством понео је епитет „мозга армије”.

Захваљујући преданом раду генерала Радомира Путника, српска војска је у периоду пред епоху ратова 1912–1918. вођена на савременим основама, грађена на модерној војној доктрини ослобођеној било какве догме, створила изузетан старешински кадар, извајан кроз строг систем селекције, отворен за нове идеје и пун самоиницијативе. Војска је у том периоду опремљена најсавременијом ратном техником, а српска војна индустрија оспособљена да задовољи основне потребе војске за муницијом, одржавањем наоружања и војном одећом, што се постигло уз огромна материјална напрезања читавог друштва.

Путников рад на реформи војске дао је своје прве резултате већ у балканским ратовима, када је он био на челу Штаба Врховне команде. Његов систем обуке официра показао се супериорним у Кумановској бици, која је великим делом добијена самоиницијативом нижег старешинског кадра. Због добро обављене припреме војске за рат Путник је након Куманова први од српских официра понео чин војводе. И први успеси српске војске у Другом балканском рату и првим годинама Првог светског рата могу се добрим делом приписати преданом реформском раду војводе Радомира Путника.

Војна професија једна је од оних које изражава неирекидно образовање од својих носилаца. Тако је данас, а икако је било и некада, у време прослављених војвода Путника, Мишића, Стeјeјановића и Бојовића.

20. века. У складу с тим је и одлука да наша највиша образовна установа понесе име војводе Путника, који је уз краља Милана Обреновића, идејног покретача војних реформи с краја 19. века, био њихов главни организатор и реализатор изузетно ефикасних припрема српске војске за победоносне ратове вођене у периоду од 1912. до 1918. године. Путник је у српској војсци оставио трага и у научном и у педагошком раду. Од великог значаја за ту врсту делатности прослављеног војводе, али и за успешно спровођење војних реформи и припреме војске за рат, било је његово богато војничко искуство – рекао је пуковник Сувајац, додајући да Путник својим целокупним животом и радом представља пример како се до великих резултата може доћи само плански, марљивим учењем и дугогодишњим мукотрпним радом уз постојање људских и моралних квалитета.

– Школа националне одбране настоји да баштини управо ове вредности славног српског војводе и пренесе их на нове генерације српских официра спремајући их за све комплексније и непредвидљивије изазове у динамичном безбедносном окружењу – закључио је пуковник Мићо Сувајац.

Оснажени богатом традицијом српске војне мисли и праксе у Школи националне одбране нетремице гледају у будућност, свесни да у незавидним геополитичким околностима, посебно у доба неслућеног техничко-технолошког развоја наоружања и модерних облика ратовања, корак с најсавременијим армијама Европе и света не сме да се изгуби. Заостатак у техничко-технолошком развоју традиционално се надокнађује највишим нивоом војностручног образовања, а за то су најзаслужнији управо у Школи националне одбране. |

Фото-репортери Медија центра „Одбрана”